

• PAN. TADEUSZ

MATERIAŁY EDUKACYJNE

Kadr z filmu „Pan Tadeusz”, reż. A. Wajda | Polska | dystrybucja Past Perfect, Gravity Films

„Pan Tadeusz”. Wielki powrót

Rok 1999 zapisał się w historii polskiego kina złotymi zgłoskami. Na ekrany weszły dwie monumentalne ekranizacje klasyki literatury – „Pan Tadeusz” oraz „Ogniem i mieczem” – i obie stały się frekwencyjnymi fenomenami. Do kin ruszyły miliony widzów, a atmosfera wokół premier przypominała niemal narodowe święto. Dwa filmy, dwie wielkie premiery, dwie rekordowe widownie – taki rok w polskim kinie już się nie powtórzył.

Ekranizacja epopei Adama Mickiewicza była przedsięwzięciem odważnym i symbolicznym – jednym z ostatnich wielkich projektów superprodukcyjnych rodzimego kina XX wieku. Wajda nie tylko przeniósł tekst na ekran, lecz także podjął próbę zmierzenia się z jednym z fundamentów polskiej tożsamości kulturowej.

W setną rocznicę urodzin reżysera, a zarazem blisko dwieście lat po pierwszym wydaniu epopei, „Pan Tadeusz” wraca na wielki ekran w widowiskowej, odrestaurowanej wersji. Czy czeka nas jedynie sentymentalny powrót do Soplicowa, które w nowej oprawie wizualnej jeszcze mocniej olśni rozmachem scenografii i kostiumów? A może to także znakomita okazja, by spojrzeć na dzieło Mickiewicza z perspektywy XXI wieku i nowych „narodowych waśni”, które rozgrywają się dziś nie w zajazdach, ale w przestrzeni publicznej i cyfrowej?

Lektura czy filmowa przygoda?

Film Wajdy sprzyja szkolnej interpretacji epopei. Porządkuje fabułę i zachowuje kolejność kluczowych wydarzeń, pomagając uczniom odnaleźć się w rozbudowanej strukturze utworu. W ślad za literackim pierwowzorem reżyser wiernie podejmuje najważniejsze wątki tekstu, ukazuje dramat utraty ojczyzny oraz proces dojrzewania bohaterów – zarówno w wymiarze osobistym, jak i narodowym. Doskonale rozumie także ideę „ostatniego zajazdu na Litwie” jako symbolicznego końca dawnej epoki. Mieniący się barwami, pełen nostalgicznego uroku „kraj lat dziecińczych” Mickiewicza ożywa tu dzięki wspaniałym zdjęciom, kostiumom i plenerowym obrazom Soplicowa. Na tle arkadyjskiej wizji wyraźnie rysują się konflikty i napięcia – zwłaszcza spór Sopliców i Horeszków. Szczególnie istotna w interpretacji Wajdy pozostaje postać Jacka Soplicy, wokół której koncentruje się dramat winy, pokuty i odkupienia – wątek wyraźnie bliski reżyserowi.

Filmowy „Pan Tadeusz” nie upraszcza sensów epopei, lecz wydobywa z niej to, co najważniejsze. Z jednej strony daje poloniście czytelne narzędzie do pracy, z wyraźnie zaakcentowanymi problemami interpretacyjnymi. Z drugiej – wyposaża opowieść w kolorowy, ruchomy obraz i dodaje jej nieco dynamizmu, zwłaszcza w scenach zajazdu i walk. Sprawia to, że lektura – także dla współczesnego widza – może stać się żywą, angażującą historią.

Interpretacja zamiast ilustracji

Powrót „Pana Tadeusza” na ekran to doskonała okazja, by podjąć w klasie rozmowę o zadaniach adaptacji filmowej. Ekranizacja nie jest bowiem „odtworzeniem” tekstu, lecz jego interpretacją – niekiedy mocno subiektywną. Reżyser wybiera, skraca, przesuwając akcenty. To, co w poemacie rozgrywa się w języku – rytmie, metaforze, narracyjnym komentarzu – w filmie zostaje przetłumaczone na obraz, muzykę i montaż.

Film Wajdy – choć pozornie bliski literackiemu pierwowzorowi – nie tyle powtarza Mickiewicza, ile wchodzi z nim w dialog.

Akcentuje jedne wątki, inne pozostawia w tle, przepisuje romantyczny mit na język obrazu i emocji. Ta różnica to doskonały punkt wyjścia do rozmowy o tym, jak zmienia się sens dzieła, gdy zmienia się medium.

Nowe spojrzenie na klasykę

Od premiery filmu minęło niemal trzydzieści lat i wiele się w tym czasie zmieniło: tempo życia, technologia, sposoby komunikacji, wrażliwość społeczna. Powrót „Pana Tadeusza” zaprasza więc do refleksji na temat aktualności romantycznego paradygmatu i tego, jak dziś rozumiemy pojęcia wspólnoty i odpowiedzialności. Co pozostało z etosu walki za ojczyznę? Jakie formy przyjmuje współczesny patriotyzm – być może mniej heroiczne, a bardziej obywatelskie?

Warto zastanowić się także, kim dzisiaj byłiby bohaterowie z Soplicowa. Czy Telimena odnalazłaby się w świecie mediów jako osoba publiczna, świadomie kreująca własny wizerunek? Jak ocenilibyśmy pokutę księdza Robaka z perspektywy współczesnych norm społecznych?

Nowe odczytanie epopei może też obejmować krytyczną refleksję: nad stereotypowymi wizerunkami kobiet, nad patriarchalnym modelem wspólnoty, nad idealizacją przeszłości. Odrestaurowany „Pan Tadeusz” pozwala spojrzeć na romantyczny mit nie tylko z nostalgią, ale i z dystansem.

Powrót do Soplicowa nie jest więc wyłącznie podróżą w przeszłość. To wstęp do rozmowy o tym, jak zmienia się nasze myślenie o tradycji i tożsamości – oraz czy epopeja Mickiewicza wciąż może być lustrem, w którym przegląda się współczesność.

O autorce:

dr Agata Szulc-Woźniak – literaturoznawczyni, nauczycielka języka polskiego, edukatorka filmowa. W 2022 r. obroniła z wyróżnieniem doktorat na UAM w Poznaniu. Publikowała m.in. w „Ruchu Literackim” i „Kontekstach Kultury”.

Konflikt, zgoda i wspólnota – o sporach w „Panu Tadeuszu”

Autorka: Aleksandra Korczak

Czas trwania: 90 min (temat realizowany na dwóch spotkaniach lekcyjnych)

Przedmiot: język polski

Grupa wiekowa: szkoły podstawowe

Cele lekcji:

- ★ wprowadzanie uczniów w świat wartości, w tym współpracy, solidarności, patriotyzmu i szacunku dla tradycji, wskazywanie wzorców postępowania i budowania relacji społecznych;
- ★ wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związanych z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi i dokonywanie ich hierarchizacji.

Formy i metody pracy:

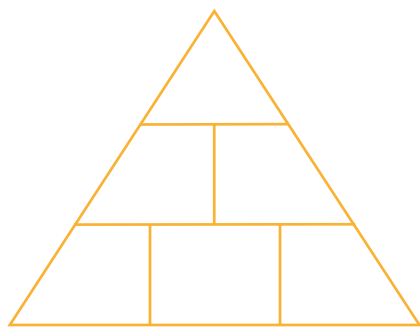
praca zbiorowa, praca w grupach, praca w parach/trójkach, burza mózgów, dyskusja problemowa, piramida wartości (hierarchizacja pojęć), analiza i interpretacja ilustracji, praca z kartą pracy

Materiały dydaktyczne:

- ★ obustronnie skserowane karty pracy (Załączniki 1, 2);
- ★ na drugiej lekcji także ilustracje przygotowane do wyświetlenia na rzutniku.

Przebieg zajęć:

1. Osoba prowadząca lekcję rysuje na tablicy coś w rodzaju piętrowej piramidy – jak na rysunku poniżej. Trzeba narysować ją tak, by można było wpisać w każde pole jedno słowo, ale też tak, aby poza piramidą zostało na tablicy jeszcze sporo miejsca. Niech wypełnia najwyżej 1/3 przestrzeni tablicowej.

Nauczyciel informuje uczniów i uczennice, że to piramida wartości. Można wpisać w niej wartości ważne dla jakiejś osoby albo wspólnoty. Warto dopowiedzieć, że wartość to – objaśniając w sposób bardzo uproszczony – coś niezwykle ważnego dla danego człowieka lub grupy osób; cel czyichś dążeń, przyczyna postępowania w określony sposób. Aby podopieczni łatwo przyswoili to pojęcie, najprościej wypisać na pozostałej przestrzeni tablicowej, dookoła piramidy, jak najwięcej różnych wartości. Zaczyna nauczycielka, ale zachęca do podrzucania nowych propozycji i dopisuje je.

Przykładowe: dobro, piękno, prawda, ojczyzna, miłość, rodzina, wiedza, praca, uczciwość, sprawiedliwość, pieniądze, przyjemność...

Klasa dowiaduje się, że wypełniając piramidę, można określić swój świat wartości: najwyższe piętro piramidy mieści wartość najcenniejszą w życiu danej osoby albo wspólnoty, średnie piętro – dwie wartości, które też są niezwykle istotne, ale nie najważniejsze, a podstawa piramidy ilustruje trzy wartości, które oczywiście też się ceni, ale są podrzędne w stosunku do wyższych.

2. Teraz trzeba poświęcić dodatkowych parę minut na pogłębienie poprzez rozmowę: naniesienie tej koncepcji na dowolną, znaną wszystkim postać literacką i zapytanie klasy o domniemania na temat świata jej wartości, na przykład: jak myślicie, co wpisalibyśmy w piramidzie wartości rysowanej...

- ★ dla Bilba Bagginsa? (przygoda, przyjemność, bezpieczeństwo, komfort, przyjaciele...)
- ★ w „Akademii Pana Kleksa”? (kreatywność, wiedza, empatia...)
- ★ pośród tytułowych chłopców z Placu Broni? (odwaga, honor, własne terytorium, braterstwo...)

Na podstawie już choćby tych trzech przykładów warto podsunąć podopiecznym następujące spostrzeżenia:

- ★ wartości mogą się zmieniać z czasem – inne priorytetyzował nasz hobbit zanim poznał Gandalfa i inne były dla niego ważne po przeżyciu przygody wraz z nim i krasnoludami;
- ★ wartości można przyjmować od innych, przede wszystkim od osoby szanowanej, autorytetu, jak uczniowie od Pana Kleksa;
- ★ wartości mogą spajać wspólnotę, tak jak chłopców z Placu Broni, pozwalać na trzymanie się razem i współdziałanie;
- ★ czasem nie jesteśmy pewni, która wartość jest istotniejsza od pozostałych w życiu danego bohatera. Wtedy warto przedyskutować tę kwestię w odniesieniu do konkretnej sceny, wątku. Na przykład: szpiegowanie dla Czerwonych Koszul świadczy o tym, że dla Nemeczka dobro Placu było wartością przewyższającą własne zdrowie.

3. Po tym rozbudowanym, ale potrzebnym wstępie, można już przenieść koncepcję wartości do świata „Pana Tadeusza”. W tym celu nauczycielka zmazuje zawartość tablicy klasowej, rysuje koło i prosi uczniów i uczennice o wymienianie tych wartości, które kojarzą im się z dziełem Mickiewicza, równolegle wpisując je do narysowanego okręgu.

W ten sposób powstanie świat wartości obecny w „Panu Tadeuszu”. W razie problemów najlepiej podrzucać dzieciom konkretne wydarzenia lub wątki z lektury, które nakierują na dane pojęcia. Zapisując je, nauczyciel – co ważne – nie stara się umieszczać najważniejszego w centrum, lecz wpisuje wyrazy całkowicie losowo.

Efekt może wyglądać na przykład tak:

honor
pamięć

starszeństwo

obyczaj

tradycja

wiara

szacunek
dla starszych natura

rodzina

odwaga

ojczyzna

Konieczne trzeba podsumować tę część lekcji stwierdzeniem, że nie wyczerpano puli wartości obecnych w lekturze.

4. Następnie osoba prowadząca lekcję prosi o podzielenie się na sześć zespołów, a każdy z nich otrzymuje Załącznik 1, czyli kartkę ze schematem piramidy wartości do uzupełnienia dla danej postaci znanej z kart eposu. Sześciu zespołom losowo wyznacza się: Hrabiego, Pana Tadeusza, Sędziego, Gerwazego, Księdza Robaka, Telimenę.

To tylko proponowana konstelacja bohaterów i bohaterki, w razie potrzeby dydaktycznej można oczywiście zaproponować uczniom inne postaci do zanalizowania.

(Dobrze zapisać sobie tę kartę pracy jako zasób na przyszłość – to może być ciekawa pomoc do analizy i interpretacji innych utworów literackich, a nawet wartościowe pedagogicznie narzędzie do działań na godzinie wychowawczej. Świetnie sprawdzi się jako przyczynek do dyskusji światopoglądowej, przy powtórkach materiału, jako wprowadzenie do pisania wypracowania w odniesieniu do konfliktu wartości itd.)

Czas do końca lekcji pierwszej można przeznaczyć na czas dla pracy w zespołach: niech zespoły uzupełnią piramidę dla przydzielonego bohatera lub bohaterki, a następnie krótki kwestionariusz na odwrocie (to już Załącznik 2).

5. Kolejne spotkanie siłą rzeczy zaczyna się od zrelacjonowania prac wykonanych w zespołach.

Jeśli nie wszystkim udało się na poprzedniej lekcji odpowiedzieć na pytania w kwestionariuszu, uzupełnić piramidę wartości – trudno, nic się nie stało, należy uspokoić klasę, że zadanie było wymagające i że różne rozstrzygnięcia są akceptowalne. W wypadku braków następuje wsparcie zespołu i wspólne rozstrzygnięcie, jak prawidłowo podołać zadaniu, np. dzięki pytaniom naprowadzającym ze strony nauczycielki.

6. Osoba prowadząca lekcję wyświetla dla klasy kolejno dwie ilustracje. Obie można szybko i legalnie wyszukać w Sieci – chodzi o rysunki do Księgi Druhej oraz Księgi Dwunastej Pana Tadeusza autorstwa Michała Andriejowicza. Zamiast rysunków można także wyświetlić fotosy z filmu – ekranizacji Pana Tadeusza.

Ilustracja pierwsza przedstawia gniewnego, zapalonego Gerwazego i słuchającego Hrabiego. Nauczycielka rozmawia z podopiecznymi o tej scenie na podstawie dotychczasowych ustaleń.

Oto przykładowe pytania do rozmowy:

- ★ Które wartości są przyczyną sporu między Horeszkami a Soplicami?
- ★ Czy Gerwazy wpłynął jakoś na świat wartości Hrabiego? A może odwołał się do wartości, którą obaj wysoko cenią?
- ★ Czy wyznawane wartości mogą wpływać na emocje, które odczuwamy?

Ilustracja druga ukazuje koncert Jankiela. Proponowane pytania towarzyszące oglądowi:

- ★ Czy historia może być nośnikiem wartości?
A muzyka? Znacie na to inne dowody poza koncertem Jankiela?
- ★ Jakie wartości łączą bohaterów i bohaterki?
A może to jedna wartość?
- ★ Czy znacie współczesne przykłady grup ludzi, które są ze sobą związane współdzielonymi wartościami? A może grupy, które jednoczą się przeciwko danej wartości?

7. Warto zostawić ostatnich parę minut lekcji na podsumowanie. Niech uczniowie i uczennice w parach albo trójkach (tak, jak siedzą) swobodnie porozmawiają o tym, czy wartości, z powodu których spierano się w „Panu Tadeuszu” nadal dzielą Polki i Polaków. A czy te, dla których się godzono, nadal mogą nas pogodzić? Chętne osoby mogą napisać na ten temat rozprawkę.

Kadry z filmu „Pan Tadeusz”, reż. A. Wajda | Polska | dystrybucja Past Perfect, Gravity Films

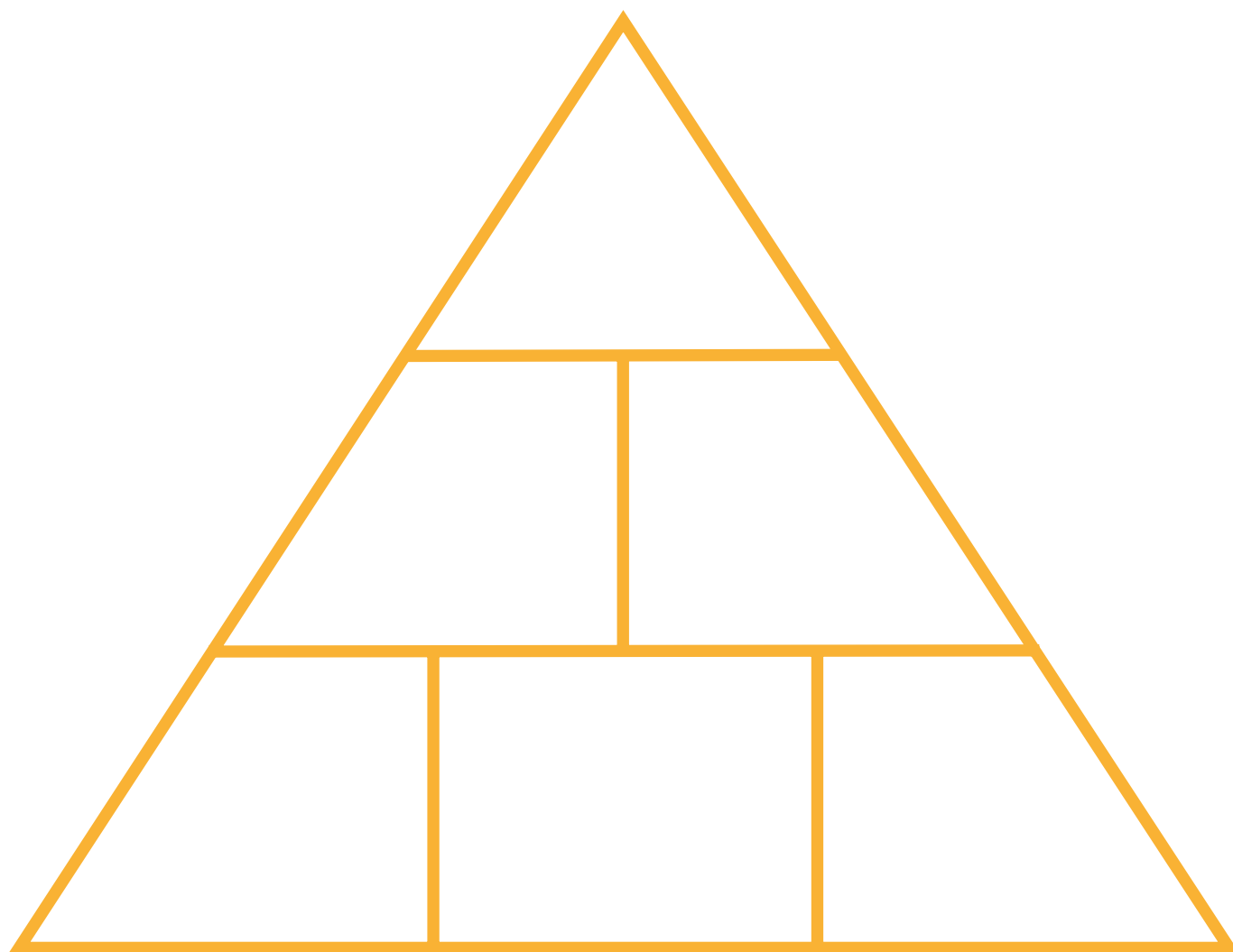
O autorce:

Aleksandra Korczak – nauczycielka języka polskiego, etyki i filozofii wyróżniona w Konkursie Nauczyciela Roku, nominowana do nagrody Ireny Sendlerowej „Za naprawianie świata”, a także do nagrody prof. Romana Czerneckiego za publicystykę na rzecz polskiej oświaty. Zasiadała w jury literackim Polskiej Sekcji IBBY, jest członkinią Pracowni Badań Literatury dla Dzieci i Młodzieży na Uniwersytecie Warszawskim oraz współdziałaczką SOS dla Edukacji. Jako ekspertka do spraw lektur szkolnych oraz edukacji antydyskryminacyjnej współpracowała m.in. z Centrum Edukacji Obywatelskiej, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, Alternatywną Listą Lektur, Fundacją Wolne Lektury, Szkołą w Chmurze, Młodymi Horyzontami, Nowym Teatrem. Autorka książki „Bezradne i romantyczne. Bohaterki lektur dla szkoły podstawowej” (2025).

Imię bohatera/bohaterki:

.....

.....

1. Uzupełnijcie kwestionariusz dotyczący świata wartości danej postaci znanej Wam z „Pana Tadeusza” Adama Mickiewicza.

I. Czy ta postać jest konsekwentna i od początku do końca historii ceni dokładnie te same wartości? Czy coś się zmienia w jej świecie wartości?

II. Która z wartości wpisanych przez Was w piramidę jest najbardziej powszechna w świecie „Pana Tadeusza”, czyli wyznawana nie tylko przez tę konkretną postać, ale też przez liczne inne osoby w jej otoczeniu?

III. Którą z wpisanych wartości postrzegacie jako unikatową dla tego bohatera lub bohaterki – dla nikogo innego nie jest aż tak istotna?

IV. Wskażcie w lekturze scenę, która według Was w świetny sposób dowodzi, że wybrana wartość z Waszej piramidy wpływa na postępowanie danej postaci albo widzenie przez nią rzeczywistości.

Kadr z filmu „Pan Tadeusz”, reż. A. Wajda | Polska | dystrybucja Past Perfect, Gravity Films

Film a lektura – dwie opowieści

Autorka: Bogumiła Kótkiewicz

Czas trwania: 90 min (temat realizowany na dwóch spotkaniach lekcyjnych)

Przedmiot: język polski

Grupa wiekowa: klasy VII i VIII szkół podstawowych, szkoły średnie

Cele lekcji:

- ★ rozpoznawanie różnic między utworem literackim a jego adaptacją filmową, w tym: wskazywanie skrótów, pominięć i przekształceń fabuły oraz formułowanie hipotez dotyczących decyzji twórców filmu;
- ★ analizowanie wybranych fragmentów filmu i tekstu literackiego z uwzględnieniem środków wyrazu charakterystycznych dla języka literatury i filmu oraz porównywanie sposobów narracji i obrazowania; formułowanie i uzasadnianie własnej opinii na temat adaptacji filmowej.

Formy i metody pracy:

praca zbiorowa, praca w grupach, praca indywidualna, burza mózgów, dyskusja problemowa, analiza i interpretacja fragmentów tekstu literackiego oraz fragmentów filmu

Materiały dydaktyczne:

- ★ skserowane karty pracy (Załączniki 1, 2);
- ★ wydrukowany fragment materiałów pomocniczych dot. filmowych środków wyrazu, dostępny online: <https://globalna.ceo.org.pl/material/filmoteka-szkolna-materialy-pomocnicze/> („Filmoteka szkolna – materiały pomocnicze”, red. M. Hajdukiewicz i S. Żmijewska-Kwiręg, Warszawa 2010, s. 115-119);
- ★ fragmenty epopei „Pan Tadeusz” Adama Mickiewicza (przynajmniej 7-8 egzemplarzy w klasie);
- ★ fragment filmu „Pan Tadeusz” w reż. Andrzeja Wajdy (16.52-19.29) – wyświetlany np. na rzutniku w klasie.

Przebieg lekcji:

Faza wstępna (ok. 10 min)

Nauczyciel:

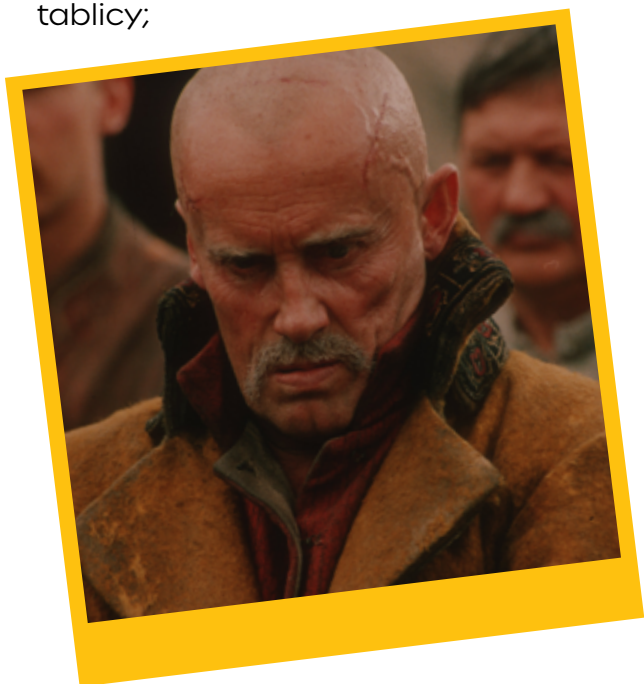
- ★ zapowiada temat lekcji po przeczytaniu lektury „Pan Tadeusz” Adama Mickiewicza (lub obowiązkowych fragmentów lektury tj. Ks. I Gospodarstwo, Ks. II Zamek, Ks. IV Dyplomatyka i łowy, Ks. X Emigracja. Jacek, Ks. XI Rok 1812, Ks. XII Kochajmy się) i po obejrzeniu całego filmu pt. „Pan Tadeusz” w reż. Andrzeja Wajdy. Podaje temat lekcji: „Film a lektura – dwie opowieści”. Informuje, że lektura całego utworu literackiego wymaga około ośmiu godzin. Film „Pan Tadeusz” w reżyserii Andrzeja Wajdy trwa dwie i pół godziny;
- ★ prosi o odpowiedź, na czym polega praca scenarzysty i reżysera adaptacji filmowej. Uczniowie odpowiadają, nauczyciel zapisuje na tablicy;
- ★ prosi o namysł, co i dlaczego wybiera się z oryginału literackiego, by przełożyć dzieło literackie na język filmu. Od czego zależy wybór? Uczniowie odpowiadają, nauczyciel zapisuje na tablicy;
- ★ prosi o zastanowienie się, dla kogo Adam Mickiewicz pisał „Pana Tadeusza”, a dla kogo Andrzej Wajda stworzył film. Co łączy te dwie grupy odbiorców? Co je różni? Kto jest „grupą docelową” dla tych twórców i co z tego wynika? Uczniowie odpowiadają, nauczyciel zapisuje na tablicy;

- ★ prosi o zapisanie w skrócie (pojedynczymi hasłami) pod tematem kilku (4-5) scen, obrazów, cytatów, które zostały w pamięci uczniów po obejrzeniu filmu. Sam(a) także zapisuje na tablicy kilka scen, które uważa za znaczące lub interesujące;
- ★ pyta, na które zabiegi formalne uczniowie szczególnie zwrócili uwagę – np. muzyka? gra aktorska? zdjęcia? kostiumy?;
- ★ rozdaje uczniom materiał pomocniczy – filmowe środki wyrazu („Filmoteka szkolna – materiały pomocnicze”, s. 115-119).

Praca z tekstem i z fragmentami filmu – w grupach (60 minut)

- ★ Nauczycielka zapowiada, że 4-osobowe grupy zajmą się teraz analizą wybranych fragmentów i scen, które po pewnym czasie omówią na forum klasy. Dobiera uczniów do grup losowo. Czas pracy w grupach to około 10 minut. Zespoły oglądają i analizują fragment filmu (16.52-19.29) i zapoznają się z fragmentami lektury – Ks. I Gospodarstwo (fragment o kolacji) i Ks. II Zamek (o śniadaniu). Nauczycielka przekazuje uczniom kartę pracy 1 – grupa czyta fragmenty dzieła Mickiewicza i przygotowuje odpowiedzi na pytania.

- ★ Po 10 minutach nauczyciel zaprasza wybrane (losowo) osoby do zrelacjonowania ustaleń grup, w których uczniowie pracowali.
- ★ Uczniowie zapisują najważniejsze ustalenia i wybrane notatki z tablicy (3 minuty).
- ★ Nauczycielka ponownie dobiera grupy losowo i prosi o analizę wybranego przez grupę fragmentu filmu i epopei – karta pracy 2. UWAGA! Każda grupa zajmuje się innym fragmentem filmu/innym tematem (np. koncert Jankiela, parzenie kawy, polowanie, spowiedź ks. Robaka).
- ★ Po 20 minutach nauczycielka prosi o podsumowanie wybrane osoby – uczniowie słuchają i zapisują wnioski grup.
- ★ Nauczycielka prosi, by wrócić pamięcią do początku lekcji i pomyśleć o zanotowanych wtedy scenach, obrazach, cytatach, które zostały uczniom w pamięci po obejrzeniu filmu i pomyśleć, na które zabiegi formalne szczególnie zwrócili uwagę – np. muzyka? gra aktorska? zdjęcia? kostiumy? Co działało się na poziomie emocji widzów? Co na poziomie intelektu? Zapisuje na tablicy krótkimi hasłami odpowiedzi uczniów, którzy odpowiadają na pytania o własny odbiór i „ulubione” lub „najlepiej zapamiętane” elementy filmu.

Praca indywidualna (15 minut)

- ★ Uczniowie w zeszycie tworzą spójną wypowiedź na temat „Film a lektura – dwie opowieści” – odnosząc się do własnego doświadczenia emocjonalnego i intelektualnego podczas oglądania całości filmu oraz do ustaleń grup, które dzieliły się spostrzeżeniami i wnioskami. Wypowiedź ma mieć około 200 słów. Wybrane osoby (losowo) lub ochotnicy czytają swoją wypowiedź (5-10 minut).

O autorce:

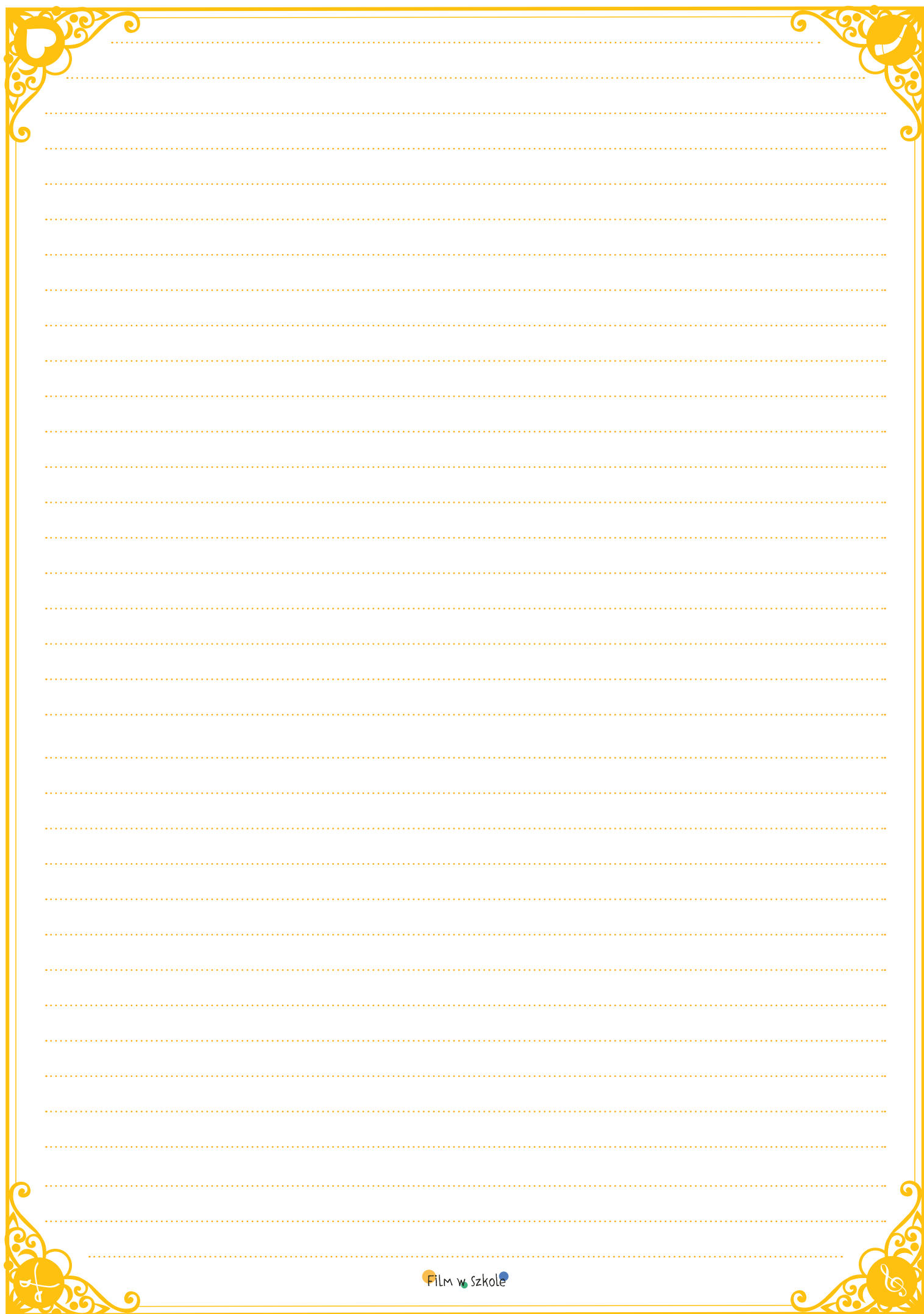
Bożumiła Kótkiewicz – nauczycielka języka polskiego w Zespole Państwowych Ogólnokształcących Szkół Muzycznych I i II st. nr 3 im. Grażyny Bacewicz w Warszawie. Doświadczenie dydaktyczne i pedagogiczne zdobywała w warszawskich liceach. Jest egzaminatorką maturalną.

Karta pracy 1

Obejrzyjcie fragment filmu 15.52-19.29 – połączono tu dwa fragmenty – z Księgi I i z Księgi II
Przeczytajcie fragmenty Ks. I „Gospodarstwo” (o kolacji) i Ks. II „Zamek” (o śniadaniu)

Odpowiedz na pytania:

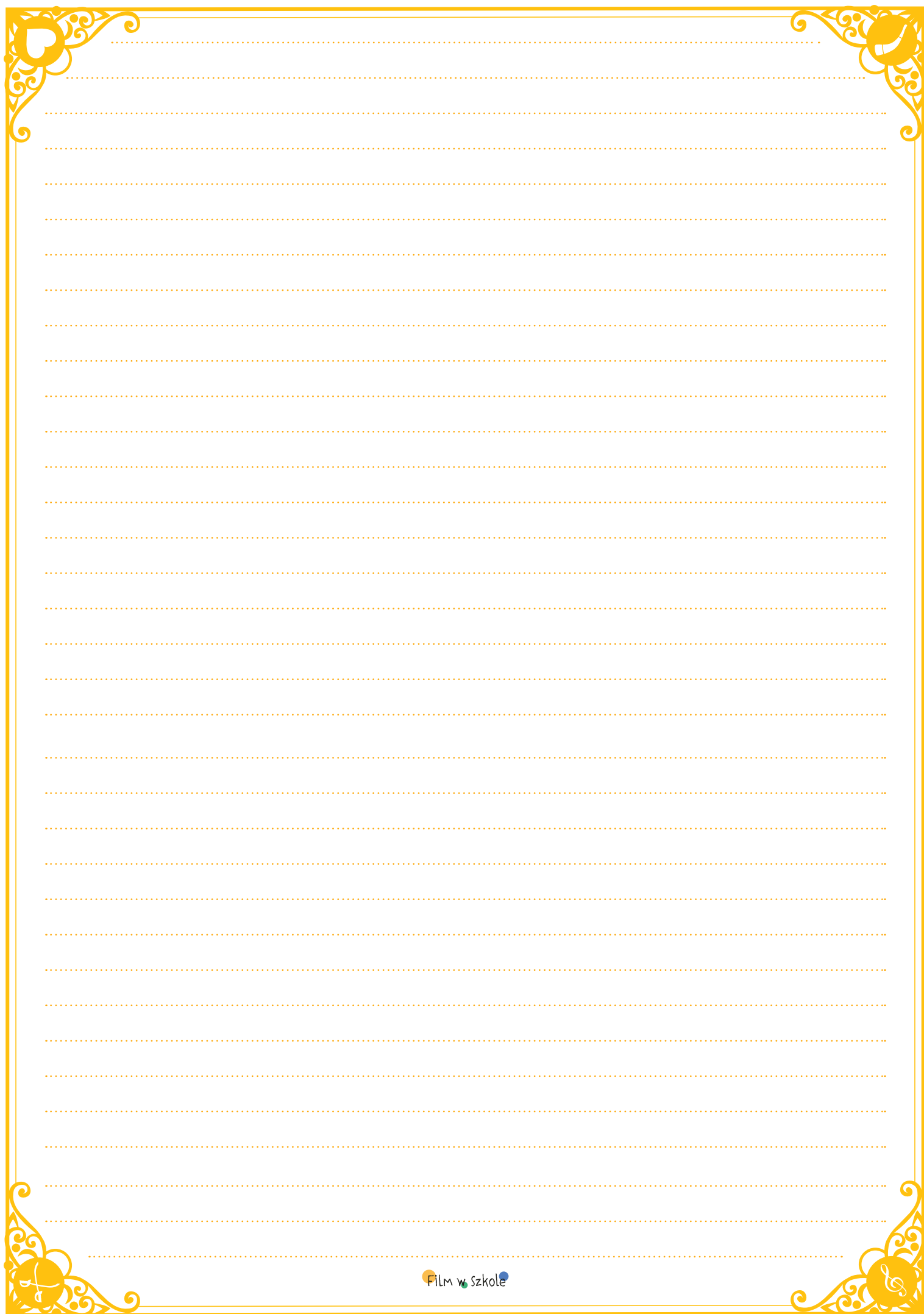
- ★ W jakim celu w filmie połączono oba fragmenty?
- ★ Co chciał pokazać reżyser w tej scenie?
- ★ Jak to pokazać?
- ★ Dlaczego połączył Ks. I i Ks. II? Co dzięki temu zyskał? Co zyskał, a co stracił widz?
- ★ Co w scenie widać? Zaznacz w tekście fragmenty opisowe – dotyczące przedmiotów i osób.
- ★ Sprawdź, jak tekst Mickiewicza został przedstawiony w obrazach filmowych. Co pokazano? Co pominięto?
- ★ Co w scenie słychać? Jak na poziomie dźwięku prezentuje się ten fragment – co można usłyszeć w lekturze oryginału Mickiewicza, a co dodaje reżyser (dźwięku)?
- ★ Z jakiego powodu reżyser pominął i przekształcił elementy oryginału?
- ★ Jaki jest sens tego fragmentu filmowego? O czym informuje widza?
- ★ Na co reżyser położyć nacisk w tym fragmencie filmu?

Zanalizujcie wybrane, odpowiadające sobie fragmenty filmu i epopei – np. koncertu Jankiela (Księga XII „Kochajmy się”), polowania (Księga IV „Dyplomatyka i łowy”), koncertu Wojskiego (Księga IV „Dyplomatyka i łowy”), spowiedzi Jacka Soplicy (Księga X „Emigracja. Jacek”) lub samodzielnie wybranego.

Pracujcie z tekstem Mickiewicza i porównujcie go z filmem.

- ★ Co pokazał reżyser w tym fragmencie?
- ★ W jakim celu?
- ★ Jak to pokazał?
- ★ Z których fragmentów epopei skorzystał?
- ★ Jakich środków filmowych użył, żeby wydobyć sens, klimat lub nastrój oryginalnego tekstu?
- ★ Czy sens opowieści zmienia się w filmie? Jeśli tak – w jaki sposób?
- ★ Co działa na widza w wybranym przez Was fragmencie filmu? Co we fragmencie tekstu?
- ★ Co wpływa na rozumienie przez widza sensu sceny?
- ★ Co wpływa na emocje widza?
- ★ Na co reżyser położył nacisk w tym fragmencie filmu?
- ★ Dlaczego reżyser kładzie nacisk na inne elementy niż autor epopei?
- ★ Co Waszym zdaniem dobrze się udało w tym fragmencie filmu?

Materiał przygotowany dla:

PAST PERFECT. Gravity

Opracowanie:
Zespół Edukacji Ferment Kolektiv | Film w Szkole

Materiały przygotowali:

Agnata Szulc
Aleksandra Korczak
Bożumiła Kótkiewicz

Korekta:
Agnata Szulc

Projekt Graficzny:
Marta Muszyńska

